

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-05-08
Besvaras senast
2025-05-14 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:1146 Sveriges agerande mot attacker mot sjukvården

Läkare Utan Gränsers nya rapport *Sjukvård under attack – säkerhetsstatistik 2024* tecknar en djupt oroande bild av den ökande och systematiska våldsutövningen mot sjukvård och humanitär personal i konfliktzoner. Med stöd av organisationens internationella säkerhetssystem visar rapporten att det under 2024 inträffade 1 084 våldsamma incidenter mot sjukvårdsinsatser – en dramatisk ökning jämfört med tidigare år. Bland dessa klassificerades hela 100 incidenter som “mycket allvarliga”, vilket innebär att personal dödats eller skadats eller att projekt har tvingats läggas ned helt. Det är de högsta siffrorna som noterats sedan mätningarna inleddes.

I Gaza har hela sjukvårdssystemet i praktiken kollapsat. Sjukhus bombades, vårdpersonal dödades och vårdinrättningar belägrades. Bara under 2024 utsattes Läkare Utan Gränsers för 69 allvarliga attacker i området, och fyra anställda dödades. I Sudan stormades ett av de sista fungerande sjukhusen i Khartoum av soldater som sköt mot personalen – vilket tvingade Läkare Utan Gränsers att stänga ned vårdverksamheten. Liknande attacker och hot mot vården rapporteras också från Haiti, Kongo-Kinshasa, Ukraina och Sydsudan. Ett särskilt chockerande exempel är när patienter i Haiti avrättades efter att ha blivit bortförda från en ambulans, som först hade omringats av polis och beväpnade grupper.

Rapporten visar också att det inte bara är direkta våldshandlingar som utgör hot. Blockader, hot, trakasserier och plundring av sjukhus har blivit allt vanligare och skapar en verklighet där vård inte längre är tillgänglig för civilbefolkningen – ofta i redan extremt utsatta situationer. Det som en gång betraktades som fredade zoner mitt i krigets kaos – sjukhus, vårdcentraler, ambulanser – är i dag legitima måltavlor. Den humanitära rätten urholkas i praktiken, utan att de skyldiga hålls ansvariga.

Mot denna bakgrund uppmanar Läkare Utan Gränsers i sin rapport Sverige och andra stater att ta ett tydligare ansvar. Tre centrala rekommendationer lyfts fram:

1. Att Sverige som en humanitär aktör med stark tradition av folkrättsförsvaret ska ta internationellt politiskt ledarskap i att lyfta frågan om attacker mot sjukvård.
2. Att Sverige aktivt ska fördöma attacker mot sjukvården och särskilt

- markera mot angrepp på vårdpersonal.
3. Att Sverige ska bidra till att de skyldiga ställs till svars för brott mot internationell humanitär rätt och skyddade institutioner.

Det är värt att notera att samtidigt som regeringen har aviserat förstärkningar av det humanitära biståndet i vissa delar har den totala biståndsbudgeten reducerats kraftigt under den pågående mandatperioden. Kärnstöd till FN-organ, långsiktig utvecklingshjälp och satsningar på fredsbyggande har fått stå tillbaka. Att helt avsluta stödet till UNRWA har också varit ett mycket dåligt och anmärkningsvärt beslut som avviker från EU- och FN-linjen, som Sverige brukar stå upp för.

Detta sänder tvetydiga signaler i en tid då det humanitära handlingsutrymmet krymper och behoven aldrig varit större. Rapporten från Läkare Utan Gränser är ett tydligt bevis på att Sverige inte har råd att backa från sitt ansvar – tvärtom borde vi intensifiera våra insatser, både politiskt och finansiellt.

Jag vill med anledning av ovanstående fråga utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

Avser ministern att inom ramen för sin tjänsteutövning verka för att Sverige ska följa Läkare Utan Gränsers tre rekommendationer i rapporten *Sjukvård under attack*, särskilt vad gäller att ta ett internationellt ledarskap för att uppmärksamma frågan, att fördöma attacker mot vårdpersonal och att bidra till att de skyldiga ställs till svars?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch